

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

E: gp.mgrt@gov.si

Številka: 0702-136/2020/4
Datum: 19. 11. 2020

Zadeva: Priporočilo Zagovornika načela enakosti: odprtje samopostrežnih pralnic perila

Spoštovani,

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je prejel vprašanje, ali so skladno z Odlokom o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 163, v nadaljevanju: Odlok) ponovno zaprte tudi vse samopostrežne pralnice perila. Samopostrežne pralnice perila niso izrecno navedene kot izjema iz 2. člena Odloka, vendar Zagovornik ocenjuje, da bi se samopostrežne pralnice morale šteti med »druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja«. Zaprtje samopostrežnih pralnic nesorazmerno posega v položaj oseb, ki jim je onemogočeno zagotavljanje minimalnih higienskih standardov, na podlagi njihovega družbenega položaja in premoženjskega stanja.

Zagovornik Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju MGRT), skladno s svojo pristojnostjo po drugi alineji 21. člena ZvarD, zaradi zagotavljanje nujnih minimalnih higienskih standardov v času epidemije koronavirusa, **priporoča**, da:

- **samopostrežne pralnice perila pri interpretaciji 2. člena Odloka šteje med "druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja" in tako omogoči njihovo odprtje oziroma;**
- **da se Odlok ustrezno spremeni in dopolni na način, da se samopostrežne pralnice perila navede med konkretne izjeme iz 2. člena Odloka, ki so nujno potrebne za zagotavljanje osnovnih potreb družbe oziroma so pomembne za zagotavljanje varnosti in zdravja;**
- **posreduje priporočilo pristojnemu inšpektoratu za izvajanje nadzora nad pogoji iz Odloka;**
- **posreduje to priporočilo vsem občinam.**

Zagovornik v nadaljevanju podaja podrobnejšo obrazložitev priporočila. Vljudno vas naprošamo, da nas v 5 dneh od prejema tega priporočila obvestite o upoštevanju navedenih priporočil.

S spoštovanjem,

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Priloga:

- Utemeljitev strokovne službe Zagovornika k priporočilu št. 0702-136/2020/4
- Priporočilo Zagovornika št. 0700-22/2020/4 z dne 9. 4. 2020

Poslano:

- naslovníku (e-pošta),
- zbirka dok. gradiva.

UTEMELJITEV STROKOVNE SLUŽBE ZAGOVORNIKA K PRIPOROČILU ŠT. 0702-136/2020/4

Zagovornik Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, zaradi zagotavljanje nujnih minimalnih higienskih standardov v času epidemije koronavirusa, priporoča, da:

- samopostrežne pralnice perila pri interpretaciji 2. člena Odloka šteje med "druge nujne storitve za zagotavljanje varnosti in zdravja" in tako omogoči njihovo odprtje oziroma;
- da se Odlok ustrezno spremeni in dopolni na način, da se samopostrežne pralnice perila navede med konkretne izjeme iz 2. člena Odloka, ki so nujno potrebne za zagotavljanje osnovnih potreb družbe oziroma so pomembne za zagotavljanje varnosti in zdravja;
- posreduje priporočilo pristojnemu inšpektoratu za izvajanje nadzora nad pogoji iz Odloka;
- posreduje to priporočilo vsem občinam.

Zagovornik je dne 16. 11. 2020 prejel vprašanje posameznice glede ponovnega zaprtja samopostrežnih pralnic perila. Zanimalo jo je, ali so v drugem valu epidemije samopostrežne pralnice lahko odprte, glede na to, da je Zagovornik v preteklosti glede omenjene problematike na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: MGRT) že naslovil priporočilo (dokument št. 0700-22/2020/4 z dne 9. 4. 2020), da naj MGRT samopostrežne pralnice šteje med izjeme iz drugega člena takrat veljavnega Odloka o začasni prepovedi ponujanja blaga in storitev potrošnikom Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 25/20, 29/20, 32/20, 37/20 in 42/20).

Zagovornikove naloge in pooblastila ureja 21. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD), ki določa, da je Zagovornik pristojen za obravnavo primerov domnevne diskriminacije ter nudenje neodvisne pomoči in svetovanje diskriminiranim osebam pri uveljavljanju njihovih pravic v zvezi z varstvom pred diskriminacijo. Zagovornik je v okviru svoje sistemske funkcije pristojen tudi za spremljanje splošnega stanja v Republiki Sloveniji na področju varstva pred diskriminacijo in položaja oseb z določenimi osebnimi okoliščinami ter pripravo neodvisnih priporočil državnim organom v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.

Zagovornik ugotavlja, da je 16. novembra 2020 v veljavo stopil Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 163/20, v nadaljevanju: Odlok). Odlok določa, da je prepovedano ponujanje in prodajanje blaga in storitev neposredno potrošnikom, z nekaterimi izjemami, ki jih našteva 2. člen Odloka. Med alinejami iz 2. člena je tudi ta, ki določa, da so iz začasne prepovedi izvzete »druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja«. Mednje pa ponovno ne sodijo samopostrežne pralnice perila.

Na portalu GOV.SI¹ je pojasnjeno, da čistilnice in pralnice začasno ne smejo ponujati in opravljati storitev neposredno potrošnikom. Dovoljeno je opravljanje teh storitev za podjetja oziroma med podjetji. Zagovornik se je za dodatna pojasnila obrnil na Tržni inšpektorat, kjer mu je bilo v telefonskem pogovoru potrjeno, da velja enako tudi za prepoved opravljanja storitev samopostrežnih pralnic perila. Torej da je opravljanje storitev dovoljeno samo za podjetja oziroma med podjetji in da Tržni inšpektorat odprtja samopostrežnih pralnic perila ne interpretira kot »drugo nujno storitev za zagotavljanje varnosti in zdravja«.

Kot je Zagovornik že poudaril in podrobneje pojasnil v Priporočilu Zagovornika načela enakosti za odprtje samopostrežnih pralnic perila, ki vam ga ponovno posredujemo v prilogi (št. dokumenta 0700-22/2020/4 z dne 9. 4. 2020), se zaveda, da je za zaježitev širjenja okužbe s koronavirusom nujno

¹ Republika Slovenija, GOV.SI, Omejitve prodaje blaga in storitev, URL: <https://www.gov.si/teme/koronavirus-sars-cov-2/omejitve-prodaje-blaga-in-storitev/>

potrebno sprejeti ukrepe, s katerimi se bo v čim krajšem času zajezilo širjenje okužb. Cilj sprejetega ukrepa iz omenjenega Odloka je v preprečevanju širjenja okužb s koronavirusom, kar predstavlja legitimen cilj.

Vprašanje pa je, ali je popolno zaprtje vseh samopostrežnih pralnic v državi primerno in nujno potrebno sredstvo za doseganje tega cilja. Po oceni Zagovornika bi bilo ta cilj v kontekstu samopostrežnih pralnic mogoče zagotoviti tudi z drugačnim, milejšim ukrepom, ki ne bi nesorazmerno posegal v položaj posameznikov na podlagi osebnih okoliščin premoženjskega stanja in družbenega položaja.

Takšen ukrep najbolj prizadene brezdomce, ki že tako sodijo med najbolj ogrožene skupine. Poleg brezdomcev pa je ta možnost pranja in sušenja oblačil onemogočena tudi vsem tistim, ki zaradi različnih razlogov pralnega stroja v lastnem stanovanju nimajo. Mnogi izmed njih tudi nimajo možnosti, da bi oblačila v tem primeru kvalitetno oprali pri družini, prijateljih ali znancih, poleg tega je to zaradi možnosti okužbe ter izrecnih navodil Vlade pri omejevanju stikov in samoizolaciji tvegano tudi za tiste, ki to možnost načeloma imajo. Poleg tega je v jesenskih in zimskih mesecih izjemnega pomena tudi možnost sušenja perila, ki ga samopostrežne pralnice perila tudi omogočajo. Redno pranje in sušenje oblačil v času epidemije koronavirusa je za zajezitev širjenja okužb pomembno, tako kot je pomembno umivanje in razkuževanje rok. Poleg tega možnost pranja svojih oblačil predstavlja minimalen standard higiene, ki je potreben za ohranjanje dostojanstva vsakega posameznika.

Taka interpretacija sprejetega Odloka, ki samopostrežnih pralnic perila ne šteje med "druge nujne storitve za zagotavljanje javne varnosti in zdravja", tako po oceni Zagovornika nesorazmerno posega v položaj posameznikov, ki jim je onemogočeno zagotavljanje minimalnih higienskih standardov, na podlagi njihovega družbenega položaja in premoženjskega stanja. Zagovornik prav tako ocenjuje, da je legitimno zastavljen cilj preprečevanja okužb mogoče doseči tudi z blažjim ukrepom. Samopostrežne pralnice perila bi lahko bile odprte ob upoštevanju priporočil, ki veljajo za tiste storitve, ki so v Odloku določene med izjemami in se lahko izvajajo.